

MuVIM, un any d'incerteses

El Museu Valencià de la Il·lustració i la Modernitat (MuVIM) compleix el seu primer aniversari sense abandonar la polèmica. Els elogis unànimes a l'edifici de Vázquez Consuegra contrasten amb les crítiques a un projecte cultural que molts consideren desenfocat i amb una política d'exposicions molt qüestionable, que ha suposat, a la pràctica, el desmantellament de l'emblemàtica sala Parpalló.

Quan el 2 de juliol del 2001 el president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, i el president de la Diputació de València, Fernando Giner, van inaugurar després de més de dos anys de retard el Museu de la Il·lustració i la Modernitat —això sí, un dilluns a una hora bastant intempestiva (les 10 h del matí)—, l'interès mostrat aleshores per la corporació provincial i pel Govern valencià en general augurava, si més no des del punt de vista econòmic, un futur pròsper per a un museu que, no debades, es va presentar com l'estendard de la política cultural de la Diputació de València.

Però en contra de la dita popular, el temps no els ha donat la raó, ni al museu ni als polítics. Des que es van inaugurar les instal·lacions, la preocupació de la corporació provincial pel museu ha minvat fins al punt que un dels aspectes fonamentals en un museu, com és la publicitat i la promoció de les seues exposicions, ha quedat gairebé oblidat. Fins i tot la mateixa premsa conservadora valenciana parlava no fa gaire de l'"abandó" que patia el MuVIM per l'administració. De fet, el manteniment de l'edifici i la falta de personal tècnic i administratiu són ara per ara els problemes principals que afecten el museu, sense oblidar les constants confrontacions que s'han produït durant aquest any entre el seu subdirector, Rafa Company, i la direcció de la Xarxa de Museus de la Diputació de València, encapçalada per Enrique Pérez Canameres, respecte de l'autonomia de gestió.

L'abandó del museu, però, també afecta els voltants del magnífic edifici de 8.000 m² dissenyat per l'arquitecte

sevillà Guillermo Vázquez Consuegra, guardonat amb el premi Grupo Dragados d'Arquitectura 2001, que concedeix la Fundació CEOE (Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials) i considerat un dels millors contenidors museístics de la ciutat. El projecte de regenerar el malmès barri de Velluters que envolta el museu era, de fet, un projecte que anava de la mà de la construcció del centre cultural. A hores d'ara, però, les obres encara no han començat.

Inicis polèmics. El projecte de construir un museu dedicat a la Il·lustració va ser des de bon començament objecte de polèmica i de crítiques. Va ser València una ciutat tan vinculada a aquest moviment intel·lectual europeu per dedicar-hi tot un museu? Era necessari gastar-se gairebé 18 milions d'euros en un museu? Quins serien els continguts? Aquests eren els primers interrogants que es plantejaven, sobretot quan el MuVIM havia estat concebut originàriament com a Museu de la Il·lustració Valenciana, i més encara quan el padrí i màxim impulsor del projecte era el que va ser president de la Diputació i actual conseller de Cultura de la Generalitat Valenciana, Manuel Tarancón, de sobres conegut per la seua intolerància en temes com el de la llengua. De fet, una de les raons que podien justificar d'alguna manera el retard en l'execució del projecte era la voluntat del successor de Tarancón, Fernando Giner, de reformular completament l'edifici.

Les crítiques al voltant del MuVIM parlaven d'un projecte desenfocat i sense sentit i de l'interès dels dirigents populars per promocionar una sèrie d'erudits que, com Maians, Jorge Juan, Ca-

El MuVIM s'ubica en un magnífic edifici dissenyat per l'arquitecte sevillà Guillermo Vázquez Consuegra. Les dades oficials parlen de més de 55.000 persones que han visitat en aquest primer any de funcionament l'exposició referencial "L'aventura del pensament".

vanilles, Bru o Pérez Bayer, mai no van arribar a ser il·lustrats i que, a sobre, escrivien en castellà. Molts han vist, doncs, un rerefons espanyolista en el projecte de construir un museu com aquest. "Han confós tot erudit que va viure al segle XVIII per il·lustrat" o "fer un museu de la Il·lustració en una ciutat antiil·lustrada és una barbaritat" són alguns dels comentaris que encara avui es poden sentir. A més a més, la mateixa reforma del nom del museu, afegint la paraula "modernitat", es va interpretar com una prova més de la necessitat d'omplir el museu com fóra. A tot això, cal afegir el revifament de la vella polèmica sobre les competències d'una institució com la Diputació, que molts consideren anacrònica, i que, segons el grup socialista a la corporació provincial, arrossega un deute de més de 360 milions d'euros.

Però si alguna cosa podia justificar un museu de la Il·lustració a València era l'exposició al voltant de la figura de l'erudit valencià Gregori Maians (Oliva,

La regeneració dels voltants del museu i l'obertura de la biblioteca continuen sent assumptes pendents

1699 - València, 1781), considerat com un dels màxims representants de la Il·lustració valenciana. Però aquesta exposició, que s'estava preparant des del 1999 i que d'alguna manera suposava la continuació del discurs que oferia l'exposició permanent dedicada a la Il·lustració en general, finalment no es va inaugurar. Tot i que en realitat la mostra va arribar a ser instal·lada, l'arquitecte Vázquez Consuegra i l'aleshores diputat de Cultura, Antonio Lis, van decidir a última hora desmuntar-la. La raó era que no deixava contemplar suficientment l'estructura de l'edifici. Aquesta primera maniobra dels responsables polítics feia sospitar ja l'escàs interès de la Xarxa de Museus de la Diputació per

alguna cosa més que no fóra l'impacte mediàtic de la inauguració.

Ara, després de passar més de dos anys tancada en un magatzem, sembla que els responsables de la Diputació han trobat la data apropiada (si res no canvia a última hora, com ja sol ser habitual en aquest museu). Així, serà al final de juliol quan la mostra "La soledat de la raó", un recorregut per la vida i obra de Gregori Maians, podrà veure la llum. Curiosament, en un període en què el públic propi del MuVIM, majoritàriament col·legis i instituts, estan de vacances.

Però crítiques a banda, el cert és que el MuVIM compleix un any i les dades oficials parlen de més de 55.000 perso-

Dues de les sales que integren l'exposició "L'aventura del pensament". A dalt, una referència a la Revolució Francesa, i a baix, una mostra de l'obra magna de la Il·lustració, l'*Enciclopèdia*.

nes que han visitat l'exposició referencial, "L'aventura del pensament". Aquesta mostra il·lustra en un itinerari de més de 2.000 m² en rampa descendent –sense gairebé notar-ho– l'evolució del pensament, començant per l'edat mitjana, quan la teologia dominava tots els feus de la vida i de les arts, fins a arribar a les arrels més profundes del pensament modern.

Així, al llarg dels 55 minuts que dura el recorregut, es poden contemplar des del paper dels monestirs medievals en la transmissió de la cultura clàssica fins a la significació del renaixement, la importància de la impremta, la revolució científica de l'edat moderna, el racionalisme o la religió. Tot, amb decorats que reproduïxen escenes i paisatges de l'è-

poca i que el públic recorre en grups d'un màxim de vint persones, guiats per quatre actors vestits amb les indumentàries de l'època.

Una exposició, en definitiva, que ha volgut trencar amb el concepte tradicional de museus amb vitrines i textos per anar llegint, i que planteja un recorregut històric i museístic poc habitual, barrejant les noves tecnologies amb el component humà. Durant els primers mesos des de la inauguració del MuVIM, les opinions sobre el resultat estaven absolutament enfrontades: des dels que consideraven que en lloc d'un museu s'havia construït un parc temàtic fins als que defensaven una funció més provocadora, didàctica, reflexiva i propera dels museus. Fet i fet, el que està clar

és que "L'aventura del pensament" no deixa ningú indiferent.

La biblioteca oblidada. Però si aquesta exposició –que es preveu que pugui ser vigent encara durant sis o set anys– era un dels plats forts del MuVIM, l'altre pilar del projecte, el centre d'estudis especialitzats i la biblioteca que havia de conservar i mostrar tot de llibres al voltant de la història de la ciència, la filosofia, l'escolàstica, els drets humans o la revolució científica, ha quedat totalment en l'oblit. Els endarreriments en la posada en funcionament d'aquesta biblioteca fan pensar que, almenys de moment, els dirigents polítics no tenen cap interès a engegar el que en un principi era un projecte global de referència per a la transmissió de la història del pensament. Ni tampoc a establir una certa coherència de continguts entre l'exposició permanent i les sales d'exposicions temporals que, tot i que són propietat de la Diputació, són gestionades pel Consorci de Museus de la Generalitat Valenciana.

Curiosament, però, no pensa el mateix la subsecretària de Promoció Cultural, Consuelo Ciscar. Lluny d'acceptar qualsevol crítica a la seua gestió, la subsecretària assegurava fa uns dies als periodistes, durant la presentació del també polèmic Museu del Segle XIX, que "molta gent vol venir a empadronar-se a València per disfrutar de tot l'art".

I el cert és que, si l'art es mesura per la quantitat de diners que s'hi inverteix, no li falta raó. No debades, la Generalitat Valenciana està invertint en els darrers anys una quantitat desorbitada de diners públics en la construcció de macrocontenedors culturals. Això sí, amb una voluntat més de promoció personal que no pas de la cultura. Edificis espectaculars signats per prestigiosos arquitectes, com és el cas del Museu de les Ciències, esdevenen, a la llarga, contenidors magnífics amb continguts de més que dubtosa qualitat i amb un sosteniment econòmic pràcticament inviable. És la moderna guerra entre continguts i continguts de la qual també ha estat víctima el MuVIM.

Rosanna Melià